

"Službeni glasnik RS", br. 111/2009

ZAKON

o zaštiti od požara

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se sistem zaštite od požara, prava i obaveze državnih organa, organa autonomne pokrajine i organa jedinica lokalne samouprave, privrednih društava, drugih pravnih i fizičkih lica, organizacija vatrogasne službe, nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i druga pitanja od značaja za sistem zaštite od požara.

Odredbe ovog zakona shodno se primenjuju i na zaštitu od eksplozija.

Sistem zaštite od požara

Član 2.

Sistem zaštite od požara (u daljem tekstu: zaštita od požara) obuhvata skup mera i radnji za planiranje, finansiranje, organizovanje, sprovođenje i kontrolu mera i radnji zaštite od požara, za sprečavanje izbijanja i širenja požara, otkrivanje i gašenje požara, spasavanje ljudi i imovine, zaštitu životne sredine, utvrđivanje i otklanjanje uzroka požara, kao i za pružanje pomoći kod otklanjanja posledica prouzrokovanih požarom.

Subjekti zaštite od požara

Član 3.

Subjekti zaštite od požara su državni organi, organi autonomne pokrajine, organi jedinica lokalne samouprave, privredna društva, druga pravna i fizička lica.

Pojmovi

Član 4.

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

- 1) **požar** je proces nekontrolisanog sagorevanja kojim se ugrožavaju život i zdravlje ljudi, materijalna dobra i životna sredina;
- 2) **eksplozija** je proces naglog sagorevanja koji nastaje kao posledica upotrebe zapaljivih tečnosti i gasova i ostalih gorivih materija koje sa vazduhom mogu stvoriti eksplozivnu smešu, praćenu udarnim talasom pritiska produkata sagorevanja i porastom temperature, kao i naglog razaranja plašta posuda usled neplaniranog ili nekontrolisanog širenja fluida i razletanja delova uređaja, tehnološke opreme ili objekata, kojim se ugrožavaju život i zdravlje ljudi i materijalna dobra;
- 3) **havarija** je razaranje osnovnih sklopova postrojenja u privrednim, javnim i drugim objektima koje predstavlja opasnost za život i zdravlje ljudi, za materijalna dobra i izbijanje požara;
- 4) **spasavanje** predstavlja intervenciju vatrogasno-spasilačkih i vatrogasnih jedinica radi zaštite ljudskih života, telesnog integriteta i materijalnih dobara prilikom požara, havarija i drugih vanrednih događaja, u skladu s posebnim zakonom.

Način ostvarivanja zaštite od požara

Član 5.

Zaštita od požara ostvaruje se:

- 1) organizovanjem i pripremanjem subjekata zaštite od požara za sprovođenje zaštite od požara;
- 2) obezbeđivanjem uslova za sprovođenje zaštite od požara;
- 3) preduzimanjem mera i radnji za zaštitu i spasavanje ljudi, materijalnih dobara i životne sredine prilikom izbijanja požara;
- 4) nadzorom nad primenom mera zaštite od požara.

Obaveze subjekata zaštite od požara

Član 6.

Subjekti zaštite od požara dužni su da postupaju u skladu s obavezama utvrđenim ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu njega, da obezbede primenu planova zaštite od požara i drugih akata i odgovorni su za svaku aktivnost kojom menjaju ili mogu promeniti stanje i uslove zaštite od požara.

Subjekti zaštite od požara dužni su da angažovanjem raspoloživih ljudskih i materijalnih resursa učestvuju u gašenju požara i spasavanju ljudi i imovine ugroženih požarom, ako to mogu da učine bez opasnosti za sebe ili drugoga.

Načelo zaštite

Član 7.

Osnovni cilj propisanih mera zaštite od požara jeste zaštita života ljudi, telesnog integriteta, materijalnih dobara i životne sredine.

Načelo prevencije

Član 8.

Prevencija zaštite od požara obezbeđuje se planiranjem i sprovođenjem preventivnih mera i radnji tako da se što efikasnije spreči izbijanje požara, a da se u slučaju izbijanja požara rizik po život i zdravlje ljudi i ugrožavanje materijalnih dobara kao i ugrožavanje životne sredine svede na najmanju moguću meru i požar ograniči na samom mestu izbijanja.

Načelo stalnosti

Član 9.

Zaštita od požara se organizuje i neprekidno sprovodi na svim mestima i u svim objektima koji su izloženi opasnosti od požara.

Načelo jačanja svesti

Član 10.

Subjekti zaštite od požara podstiču, usmeravaju i obezbeđuju jačanje svesti o značaju zaštite od požara kroz sistem obrazovanja i vaspitanja, naučno-istraživačkog i tehnološkog razvoja, usavršavanja u procesu rada, kao i javnog informisanja.

Načelo javnosti

Član 11.

Državni organi, organi autonomne pokrajine, organi jedinice lokalne samouprave, privredna društva i druga pravna lica dužni su da obaveštavaju javnost o stanju zaštite od požara i čine dostupnim potrebne informacije, u skladu sa zakonom.

Načelo saradnje

Član 12.

Subjekti zaštite od požara dužni su da međusobno razmenjuju informacije od značaja za zaštitu od požara i usklade aktivnosti od značaja za zaštitu od požara.

Republika Srbija saraduje u oblasti zaštite od požara sa drugim državama i međunarodnim organizacijama.

Načelo solidarnosti

Član 13.

Subjekti zaštite od požara dužni su da međusobno pomažu jedni drugima u otklanjanju posledica požara.

Načelo odgovornosti

Član 14.

Odgovorna lica u državnim organima, organima autonomne pokrajine i organima jedinice lokalne samouprave, privredna društva i druga pravna i fizička lica odgovorna su za sprovođenje mera zaštite od požara.

II. PLANIRANJE I ORGANIZOVANJE ZAŠTITE OD POŽARA

Strategija zaštite od požara

Član 15.

Strategiju zaštite od požara (u daljem tekstu: Strategija) donosi Vlada.

Strategijom se utvrđuje stanje u oblasti zaštite od požara i mere koje treba preduzeti.

Strategija se donosi za period od najmanje pet godina i sadrži naročito:

- 1) opis i ocenu stanja u oblasti zaštite od požara;
- 2) osnovne ciljeve i kriterijume za sprovođenje zaštite od požara u celini, po oblastima i prostornim celinama sa prioriternim merama zaštite;
- 3) uslove za primenu najpovoljnijih privrednih, tehničkih, tehnoloških, ekonomskih i drugih mera za zaštitu od požara;
- 4) dugoročne i kratkoročne mere za sprečavanje izbijanja, ublažavanja posledica požara i kontrolu sprovođenja mera zaštite od požara;
- 5) način obezbeđivanja sredstava za zaštitu od požara.

Sanacioni plan

Član 16.

Privredno društvo i drugo pravno lice donosi sanacioni plan za otklanjanje posledica požara.

Jedinica lokalne samouprave donosi sanacioni plan za otklanjanje posledica požara na svojoj teritoriji.

Autonomna pokrajina donosi sanacioni plan za otklanjanje posledica požara na svojoj teritoriji.

Vlada donosi Sanacioni plan Republike Srbije za saniranje posledica prouzrokovanih požarom ako posledice požara prevazilaze mogućnosti sanacije jedinice lokalne samouprave ili autonomne pokrajine, ako opasnost od požara ugrožava objekte i prostor od izuzetnog značaja za Republiku Srbiju ili na njemu izaziva velike posledice i u slučaju havarije.

Sanacioni planovi sadrže: stanje, mere, procenu uticaja na život i zdravlje ljudi, procenu uticaja na životnu sredinu, nosioce, način, dinamiku i sredstva za realizaciju plana.

Ministarstvo unutrašnjih poslova

Član 17.

Ministarstvo unutrašnjih poslova (u daljem tekstu: Ministarstvo), u okviru svog delokruga, obavlja poslove značajne za sprovođenje zaštite od požara.

Ministarstvo obavlja poslove koji se odnose na:

- 1) planiranje, organizovanje i sprovođenje mera zaštite od požara;

- 2) preventivne mere za sprečavanje izbijanja požara i ublažavanja posledica požara;
- 3) nadzor nad primenom odredaba ovog zakona i propisa donesenih na osnovu njega, planova zaštite od požara i drugih akata koji se odnose na zaštitu od požara;
- 4) stručno osposobljavanje pripadnika vatrogasno-spasilačkih jedinica;
- 5) školovanje i usavršavanje lica za obavljanje poslova zaštite od požara;
- 6) izradu Strategije i Sanacionog plana;
- 7) saradnju s ostalim subjektima zaštite od požara;
- 8) druge poslove u oblasti zaštite od požara određene zakonom.

Ministarstvo odbrane i Vojska Srbije

Član 18.

Ministarstvo odbrane obavlja poslove koji se odnose na uređivanje, planiranje, organizovanje, sprovođenje i kontrolu zaštite od požara i eksplozija u Ministarstvu odbrane i Vojski Srbije u skladu s odredbama ovog zakona, zakona kojim se uređuje sistem odbrane Republike Srbije i propisima donetim na osnovu zakona.

Autonomna pokrajina

Član 19.

Autonomna pokrajina u okviru nadležnosti utvrđenih Ustavom i zakonom, obezbeđuje uslove za sprovođenje mera zaštite od požara i pružanje pomoći kod otklanjanja odnosno ublažavanja posledica prouzrokovanih požarom i donosi akte za unapređenje stanja zaštite od požara.

Plan zaštite od požara autonomne pokrajine

Član 20.

Autonomna pokrajina donosi Plan zaštite od požara koji sadrži naročito:

- 1) prikaz postojećeg stanja zaštite od požara;
- 2) procenu ugroženosti od požara;
- 3) organizaciju zaštite od požara;

- 4) predlog tehničkih i organizacionih mera za otklanjanje nedostataka i unapređenje stanja zaštite od požara;
- 5) proračun potrebnih finansijskih sredstava;
- 6) propisane proračunske i grafičke priloge.

Na Plan zaštite od požara pribavlja se saglasnost Ministarstva.

Jedinica lokalne samouprave

Član 21.

Jedinica lokalne samouprave u okviru nadležnosti utvrđenih Ustavom i zakonom organizuje i obezbeđuje uslove za sprovođenje mera zaštite od požara i pružanje pomoći kod otklanjanja odnosno ublažavanja posledica prouzrokovanih požarom i donosi akte za unapređenje stanja zaštite od požara.

Plan zaštite od požara jedinice lokalne samouprave

Član 22.

Jedinica lokalne samouprave donosi Plan zaštite od požara koji sadrži naročito:

- 1) prikaz postojećeg stanja zaštite od požara;
- 2) procenu ugroženosti od požara;
- 3) organizaciju zaštite od požara;
- 4) predlog tehničkih i organizacionih mera za otklanjanje nedostataka i unapređenje stanja zaštite od požara;
- 5) proračun potrebnih finansijskih sredstava;
- 6) propisane proračunske i grafičke priloge.

Na Plan zaštite od požara pribavlja se saglasnost Ministarstva.

Kategorizacija prema ugroženosti od požara

Član 23.

U cilju utvrđivanja odgovarajuće organizacije i preduzimanja mera potrebnih za uspešno funkcionisanje i sprovođenje zaštite od požara, Ministarstvo vrši kategorizaciju objekata, delatnosti i zemljišta prema ugroženosti od požara u zavisnosti od tehnološkog procesa koji se u njima odvija; vrste i količine materijala koji se proizvodi, prerađuje ili skladišti; vrste materijala upotrebljenog za izgradnju objekta; značaja i veličine objekta i vrste biljnog pokrivača.

Objekti, delatnosti i zemljišta razvrstavaju se u sledeće kategorije:

- 1) sa visokim rizikom od izbijanja požara - prva kategorija ugroženosti od požara;
- 2) sa povećanim rizikom od izbijanja požara - druga kategorija ugroženosti od požara;
- 3) sa izvesnim rizikom od izbijanja požara - treća kategorija ugroženosti od požara.

Na rešenje o kategorizaciji iz stava 1. ovog člana može se izjaviti žalba Ministarstvu u roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, Ministarstvo odbrane vrši kategorizaciju vojnih objekata i objekata od posebnog značaja za odbranu.

Vlada propisuje osnove, merila i uslove kategorizacije iz stava 1. ovog člana.

Organizovanje zaštite od požara prema ugroženosti od požara

Član 24.

Vlasnik odnosno korisnik objekta ili zemljišta i privredno društvo odnosno drugo pravno lice razvrstano u prvu kategoriju ugroženosti od požara (u daljem tekstu: subjekti u prvoj kategoriji) obavezno je da obezbedi tehnički opremljenu i obučenu vatrogasnu jedinicu sa potrebnim brojem vatrogasaca.

Vlasnik odnosno korisnik objekta ili zemljišta i privredno društvo odnosno drugo pravno lice razvrstano u drugu kategoriju ugroženosti od požara (u daljem tekstu: subjekti u drugoj kategoriji) obavezno je da organizuje sprovođenje preventivnih mera zaštite od požara i stalno dežurstvo sa potrebnim brojem lica stručno osposobljenih za sprovođenje zaštite od požara.

Vlasnik odnosno korisnik objekta ili zemljišta i privredno društvo odnosno drugo pravno lice razvrstano u treću kategoriju ugroženosti od požara (u daljem tekstu: subjekti u trećoj kategoriji) obavezno je da organizuje sprovođenje preventivnih mera zaštite od požara s potrebnim brojem lica stručno osposobljenih za sprovođenje zaštite od požara.

Ministar nadležan za unutrašnje poslove (u daljem tekstu: ministar) propisuje potrebnu tehničku opremljenost vatrogasne jedinice i broj vatrogasaca iz stava 1. ovog člana, kao i potreban broj lica stručno osposobljenih za sprovođenje zaštite od požara iz stava 2. ovog člana.

Angažovanje pravnog lica za obavljanje poslova

Član 25.

Za obavljanje poslova iz člana 24. može se ugovorom angažovati privredno društvo odnosno drugo pravno lice koje ispunjava propisane uslove i ima ovlašćenje Ministarstva za obavljanje ovih poslova.

Ministar propisuje bliže uslove za obavljanje poslova iz člana 24. ovog zakona.

Zaštita od požara u objektima posebne namene koje koristi Ministarstvo odbrane i Vojska Srbije

Član 26.

Poslove zaštite od požara u objektima posebne namene koje koristi Ministarstvo odbrane i Vojska Srbije obavljaju nadležni vojni organi, pod uslovima koje propisuje ministar odbrane, a u skladu sa odredbama ovog zakona.

Plan zaštite od požara

Član 27.

Subjekti u prvoj i drugoj kategoriji ugroženosti od požara obavezni su da donesu Plan zaštite od požara koji sadrži naročito:

- 1) prikaz postojećeg stanja zaštite od požara;
- 2) procenu ugroženosti od požara;
- 3) organizaciju zaštite od požara;
- 4) predlog tehničkih i organizacionih mera za otklanjanje nedostataka i unapređenje stanja zaštite od požara;
- 5) proračun potrebnih finansijskih sredstava;
- 6) propisane proračunske i grafičke priloge.

U Planu zaštite od požara, pored podataka iz stava 1. ovog člana, bliže se prikazuju i podaci o broju vatrogasaca, tehničkoj opremljenosti i obučenosti vatrogasne jedinice, odnosno organizaciji preventivnih mera zaštite od požara, stalnog dežurstva i podaci o broju stručno osposobljenih lica za sprovođenje zaštite od požara.

Na Plan zaštite od požara pribavlja se saglasnost Ministarstva.

Ministar propisuje način izrade i sadržaj planova zaštite od požara autonomne pokrajine, jedinice lokalne samouprave i subjekata u prvoj i drugoj kategoriji.

Pravila zaštite od požara

Član 28.

Vlasnik odnosno korisnik poslovnih, industrijskih i objekata javne namene, objekata blokovskog tipa i podzemnih garaža i objekata u trećoj kategoriji ugroženosti od požara i skupština zgrade odnosno savet zgrade u stambenim objektima donose Pravila zaštite od požara koja obuhvataju:

- 1) organizaciju tehnoloških procesa na način da rizik od izbijanja i širenja požara bude otklonjen, a da u slučaju njegovog izbijanja bude obezbeđena bezbedna evakuacija ljudi i imovine i sprečeno njegovo širenje;
- 2) zaštitu od požara u zavisnosti od namene objekta sa potrebnim brojem lica osposobljenih za obavljanje poslova zaštite od požara;
- 3) donošenje Plana evakuacije i uputstva za postupanje u slučaju požara;
- 4) način osposobljavanja zaposlenih za sprovođenje zaštite od požara.

Plan evakuacije i uputstva za postupanje u slučaju požara iz stava 1. tačka 3) ovog člana moraju biti istaknuti na vidljivom mestu.

III. MERE ZAŠTITE OD POŽARA

Zaštita od požara u prostornom i urbanističkom planu

Član 29.

Prostorni i urbanistički plan, pored uslova propisanih posebnim zakonom, sadrže:

- 1) izvorišta snabdevanja vodom i kapacitet gradske vodovodne mreže koji obezbeđuju dovoljno količine vode za gašenje požara;
- 2) udaljenost između zona predviđenih za stambene i objekte javne namene i zona predviđenih za industrijske objekte i objekte specijalne namene;
- 3) pristupne puteve i prolaze za vatrogasna vozila do objekata;
- 4) bezbednosne pojaseve između objekata kojima se sprečava širenje požara.

Organ nadležan za donošenje prostornog, odnosno urbanističkog plana, dužan je da u roku od 60 dana od dana određenog za razmatranje obavesti Ministarstvo o donošenju prostornog i urbanističkog plana.

Tehnička dokumentacija

Član 30.

Tehnička dokumentacija za prethodne radove, u smislu zakona kojim se uređuje planiranje i izgradnja, za građenje objekata utvrđenih ovim zakonom, mora da sadrži uslove zaštite od požara propisane procenom rizika od požara, u skladu s ovim zakonom, propisima donesenim na osnovu zakona i tehničkim propisima i standardima na koje se ti propisi pozivaju.

Ministarstvo daje saglasnost na tehničku dokumentaciju i odobrava lokacije za objekte koji služe za proizvodnju u vojne svrhe (namensku industriju), objekte od posebnog značaja za odbranu zemlje i objekte koji se grade u blizini objekata posebne namene koje koristi Ministarstvo odbrane i Vojska Srbije, uz prethodno pribavljeno mišljenje Ministarstva odbrane.

Glavni projekat zaštite od požara

Član 31.

Glavni projekat zaštite od požara, kao sastavni deo tehničke dokumentacije za izgradnju objekata utvrđenih ovim zakonom, sadrži:

- 1) tehnički izveštaj (podatke o lokaciji objekta značajne za zaštitu od požara, opis objekta, procenu opasnosti od požara, podelu objekta na požarne sektore, definisanje evakuacionih puteva, izbor materijala za konstrukcije koje treba da budu otporne na požar, izbor materijala za enterijer za koji postoje posebni zahtevi u pogledu otpornosti na požar, procenu opasnosti od požara koja potiče od tehnološkog procesa i materija koje se u njima koriste ili skladište, opis instalacija za automatsko otkrivanje i dojavu požara, detekciju eksplozivnih i zapaljivih gasova, kao i opis stabilnih i mobilnih instalacija i uređaja za gašenje požara, evakuacione puteve za spasavanje lica i imovine, izbor mobilne opreme za gašenje požara, opis instalacija za fluide koji se koriste u objektu i dr.);
- 2) proračunske osnove (proračun požarnog opterećenja požarnih sektora, proračun kapaciteta evakuacionih puteva u objektu, proračun vremena potrebnog za evakuaciju ljudi i dr.);
- 3) grafičku dokumentaciju (situacioni plan sa ucrtanim susednim objektima i saobraćajnicama, osnove svih nivoa i krova, karakteristične podužne i poprečne preseke sa ucrtanim požarnim sektorima, dispoziciju procesne tehnološke opreme i opreme koja pripada instalacijama za gašenje požara, šeme sistema za otkrivanje i dojavu požara, gasnu detekciju, gromobranske instalacije, razvode mašinskih instalacija za automatsko gašenje požara, sistem za odvođenje dima i toplote, sisteme za ventilaciju i dr.);

4) predmer i predračun opreme i sredstava za zaštitu od požara.

Izrada Glavnog projekta zaštite od požara

Član 32.

Glavni projekat zaštite od požara izrađuje privredno društvo odnosno drugo pravno lice koje je upisano u odgovarajući registar za obavljanje delatnosti izrade tehničke dokumentacije, koje ima ovlašćenje Ministarstva za izradu Glavnog projekta zaštite od požara i ima zaposlena lica sa licencom za izradu projekta zaštite od požara.

Licencu iz stava 1. ovog člana može dobiti lice koje ima:

- 1) najmanje visoku stručnu spremu tehničkog smera;
- 2) najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima projektovanja mera zaštite od požara ili njihovog nadzora;
- 3) položen stručni ispit iz oblasti zaštite od požara.

Ministar propisuje bliže uslove za dobijanje ovlašćenja za izradu Glavnog projekta zaštite od požara, kao i program i način polaganja stručnog ispita iz stava 2. tačka 3) ovog člana.

Ministarstvo vodi evidencije o izdatim ovlašćenjima i licencama iz stava 1. ovog člana.

Saglasnost Ministarstva

Član 33.

Ministarstvo daje saglasnost na projektnu dokumentaciju, u delu koji se odnosi na zaštitu od požara, za izgradnju, adaptaciju i rekonstrukciju:

- 1) poslovnih objekata;
- 2) objekata javne namene;
- 3) zdravstvenih ustanova, stacionara i domova za smeštaj lica sa posebnim potrebama;
- 4) objekata blokovskog tipa, visokih objekata, nadzemnih i podzemnih garaža;
- 5) objekata i prostora na kojima se proizvode, prerađuju i skladište zapaljive tečnosti ili zapaljivi gasovi, materije sklone samozapaljenju, otrovne ili nagrizajuće materije i oksidanti ili materije koje se mogu zapaliti ili eksplodirati zbog delovanja vode ili kiseonika;

- 6) objekata u čijim se pogonima proizvode, prerađuju ili obrađuju čvrste zapaljive materije, pri čemu nastaju eksplozivne smeše gasova, para i prašine;
- 7) stanica za snabdevanje gorivom motornih vozila;
- 8) industrijskih i skladišnih objekata;
- 9) elektroenergetskih postrojenja nazivnog napona od 35 kV i više i trafo-stanica snage preko 2000 kVA;
- 10) tunela dužih od 1000 m;
- 11) naftovoda, produktovoda i gasovoda;
- 12) objekata za proizvodnju i skladištenje eksploziva.

Odredba stava 1. ovog člana odnosi se na davanje saglasnosti na tipske projekte objekata ugroženih požarom i projekte izvedenog stanja, u skladu sa zakonom kojim se uređuje prostor i izgradnja.

Saglasnost iz stava 1. ovog člana za objekte posebne namene koje koristi Ministarstvo odbrane i Vojska Srbije daje Ministarstvo odbrane, u skladu sa posebnim zakonom.

Saglasnost za posebne objekte

Član 34.

Ministarstvo daje saglasnost na projektnu dokumentaciju u pogledu mera zaštite od požara za izgradnju, adaptaciju i rekonstrukciju sledećih objekata:

- 1) visokih brana i akumulacija napunjenih vodom, jalovinom ili pepelom za koje je propisano tehničko osmatranje;
- 2) nuklearnih objekata i drugih objekata koji služe za proizvodnju energije, nuklearnog goriva, radioizotopa, ozračivanje, uskladištenje radioaktivnih otpadnih materija za naučno-istraživačke svrhe;
- 3) objekata za preradu nafte i gasa, međunarodnih i magistralnih produktovoda, gasovoda i naftovoda za transport, gasovoda nazivnog radnog natpritiska preko 16 bara, ukoliko prelaze najmanje dve opštine, skladišta nafte, gasa i naftnih derivata kapaciteta preko 500 t, skladišta zapaljivih gasova preko 200 t, magistralnih i regionalnih toplodalekovoda, objekata za proizvodnju biodizela;
- 4) objekata bazne i prerađivačke hemijske industrije, crne i obojene metalurgije, objekata za preradu kože i krzna, objekata za preradu kaučuka, objekata za proizvodnju celuloze i papira i objekata za preradu nemetalčnih mineralnih sirovina;

- 5) stadiona za 10.000 i više gledalaca, objekata konstruktivnog raspona 50 i više m, objekata visine 50 i više m, silosa kapaciteta preko 10.000 m³, graničnih prelaza, objekata kazneno-popravnih ustanova, objekata od značaja za odbranu zemlje i objekata koji se bave proizvodnjom za vojne potrebe (namenska industrija);
- 6) hidroelektrana i hidroelektrana sa pripadajućom branom snage 10 i više MW, termoelektrana snage 10 i više MW i termoelektrana - toplana električne snage 10 i više MW i dalekovoda i trafostanica napona 110 i više kV;
- 7) međuregionalnih i regionalnih objekata vodosnabdevanja i kanalizacije, sistema za vodosnabdevanje i kanalisanje otpadnih voda u gradovima preko 100.000 stanovnika, uključujući izradu - bušenje bunara za eksploataciju podzemnih voda, postrojenja za pripremu vode za piće kapaciteta preko 40 l/s i postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u naseljima preko 15.000 stanovnika ili kapaciteta 40 l/s;
- 8) regulacionih radova za zaštitu od velikih voda gradskih područja i ruralnih površina većih od 300 ha;
- 9) kulturnih dobara od izuzetnog značaja i objekata u njihovoj zaštićenoj okolini i kulturnih dobara upisanih u Listu svetske kulturne baštine (osim pretvaranja zajedničkih prostorija u stan odnosno poslovni prostor u zaštićenoj okolini kulturnih dobara od izuzetnog značaja i kulturnih dobara upisanih u Listu svetske kulturne baštine), objekata u nacionalnim parkovima i objekata u zaštićenim prirodnim dobrima od izuzetnog značaja (osim porodičnih stambenih objekata, poljoprivrednih i ekonomskih objekata i njima potrebnih objekata infrastrukture, koji se grade u selima), u skladu sa zakonom;
- 10) postrojenja za tretman opasnog otpada, spaljivanjem ili hemijskim postupcima, kapaciteta više od 70 t dnevno;
- 11) postrojenja za tretman neopasnog otpada spaljivanjem, termičkim i/ili fizičkim, fizičko-hemijskim, hemijskim postupcima, kao i centralnih skladišta i/ili deponija za odlaganje opasnog otpada;
- 12) aerodroma;
- 13) pristaništa, luka, pristana i marina;
- 14) državnih puteva prvog i drugog reda, putnih objekata i saobraćajnih priključaka na ove puteve i graničnih prelaza;
- 15) javne železničke infrastrukture sa priključcima i metroa;
- 16) telekomunikacionih objekata, odnosno mreža, sistema ili sredstava koji su međunarodnog i magistralnog značaja i telekomunikacionih objekata koji se grade na teritoriji dve ili više opština, zaključno sa glavnim kapacitetima;
- 17) hidrograđevinskih objekata na plovnim putevima;
- 18) plovnih kanala i brodskih prevodnica koje nisu u sastavu hidroenergetskog sistema;

19) regionalnih deponija odnosno deponija za odlaganje neopasnog otpada za područje nastanjeno sa preko 200.000 stanovnika;

20) objekata za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora energije (vetar, biogas, solarna energija, geotermalna energija, biomasa, deponijski gas, gas iz komunalnih otpadnih voda), kao i elektrana sa kombinovanom proizvodnjom snage 10 i više MW.

Saglasnost iz stava 1. ovog člana za objekte posebne namene koje koristi Ministarstvo odbrane i Vojska Srbije daje Ministarstvo odbrane, u skladu sa posebnim zakonom.

Saglasnost za deo objekta

Član 35.

Saglasnost iz čl. 33. i 34. ovog zakona daje se za ceo objekat, a kada se objekat gradi po delovima za deo objekta, ako taj deo predstavlja ekonomsko-tehničku celinu i može se samostalno koristiti, odnosno ako će izgradnja celog objekta trajati duže.

Podobnost objekta za upotrebu

Član 36.

Organ nadležan za izdavanje dozvole za upotrebu dužan je da pribavi saglasnost Ministarstva za objekat odnosno deo objekta iz čl. 33. i 34. ovog zakona u pogledu sprovedenosti mera zaštite od požara.

Objekat je podoban za upotrebu ako je:

- 1) izgrađen u skladu s Glavnim projektom zaštite od požara;
- 2) obezbeđen dokaz o karakteristikama ugrađenih materijala za konstrukciju koja treba da bude otporna na požar, materijalima za enterijer za koje postoje posebni zahtevi u pogledu otpornosti na požar, materijalima koji se koriste ili skladište u tehnološkom procesu;
- 3) obezbeđen dokaz o ispravnom delovanju izvedenih instalacija i uređaja za automatsko otkrivanje i dojavu požara, detekciju eksplozivnih i zapaljivih gasova, instalacija za odimljavanje, kao i stabilnih i mobilnih instalacija i uređaja za gašenje požara, izboru mobilne opreme za gašenje požara;
- 4) ako su ispunjeni drugi tehnički uslovi.

Tehnološki procesi

Član 37.

Tehnološki procesi u kojima se koriste ili proizvode zapaljive tečnosti i gasovi ili eksplozivne materije obavljaju se u objektima ili delovima objekta koji su odvojeni od drugih proizvodnih i skladišnih objekata i prostora vatrootpornim zidovima koji onemogućavaju širenje požara.

Tehnološki procesi iz stava 1. ovog člana, kao i radovi s otvorenim plamenom u blizini zapaljivih tečnosti, gasova, eksplozivnih i drugih materija koje mogu izazvati požar, moraju biti organizovani na takav način da, zavisno od prirode i uslova rada, opasnost od požara bude otklonjena.

Objekti iz stava 1. ovog člana mogu se graditi samo na mestima gde se ne stvara opasnost od izbijanja požara u skladu sa odredbama posebnog zakona i tehničkih propisa.

Projektovanje i izvođenje posebnih sistema

Član 38.

Projektovanje i izvođenje posebnih sistema i mera zaštite od požara u objektima u kojima se proizvode, prerađuju i skladište zapaljive tečnosti i gasovi, eksplozivne i druge materije koje mogu dovesti do požara i u drugim složenim objektima obavlja privredno društvo, odnosno drugo pravno lice koje je upisano u odgovarajući registar za delatnost projektovanja i izvođenja radova, zadovoljava posebne uslove u pogledu tehničke opremljenosti i ima zaposlena lica sa licencom za projektovanje i izvođenje posebnih sistema i mera zaštite od požara.

Stručni ispit za dobijanje licence iz stava 1. ovog člana polaže se pred komisijom Ministarstva.

Ministar propisuje program stručnog ispita, uslove za dobijanje licence, bliže uslove za dobijanje ovlašćenja za obavljanje poslova i posebne uslove tehničke opremljenosti iz stava 1. ovog člana, kao i visinu naknade za komisiju iz stava 2. ovog člana.

Spisak ovlašćenih pravnih lica koja obavljaju poslove iz stava 1. ovog člana objavljuje se u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Ministarstvo vodi evidencije o izdatim ovlašćenjima i licencama iz stava 1. ovog člana.

Poslovi projektovanja i izvođenja posebnih sistema

Član 39.

Pod projektovanjem i izvođenjem posebnih sistema i mera zaštite od požara iz člana 38. podrazumevaju se poslovi:

- 1) izrade projekata stabilnih sistema za gašenje požara i izvođenje ovih sistema;
- 2) izrade projekata stabilnih sistema za dojavu požara i izvođenje ovih sistema;

- 3) izrade projekata stabilnih sistema za detekciju eksplozivnih gasova i para i izvođenje ovih sistema;
- 4) izrade analiza o zonama opasnosti i određivanje ovih zona na mestima koja su ugrožena od nastanka eksplozivnih smeša zapaljivih gasova, para zapaljivih tečnosti i eksplozivnih prašina;
- 5) projektovanja i izvođenja električnih instalacija i uređaja za prostore ugrožene eksplozivnim atmosferama (zapaljivim gasovima, parama zapaljivih tečnosti i eksplozivnim prašinama);
- 6) projektovanja i izvođenja sistema za odvođenje dima i toplote.

Preventivne mere u objektima visokogradnje

Član 40.

Objekat visokogradnje, u smislu posebnog propisa, u zavisnosti od vrste i namene mora biti projektovan, izgrađen, korišćen i održavan na način kojim se obezbeđuju uslovi za sigurnu evakuaciju ljudi.

Za finalnu obradu horizontalnih i vertikalnih površina izlaza i izlaznih puteva u objektima iz stava 1. ovog člana ugrađuju se samo materijali požarnih karakteristika u skladu sa standardima. Za ugrađene materijale potrebno je pribaviti izveštaj od ovlašćenog pravnog lica o požarnim karakteristikama i dati ga na uvid nadležnom organu.

Sve ugrađene instalacije u objektima moraju se održavati u ispravnom stanju i periodično kontrolisati u skladu sa tehničkim propisima i standardima na koje se ti propisi pozivaju.

Putevi, prolazi, platoi i slični prilazi objektima

Član 41.

Na putevima, prolazima, platoima i sličnim prilazima objektima koji su predviđeni za prolaz vatrogasnih vozila ili evakuaciju ljudi i imovine ugroženih požarom nije dozvoljeno graditi ili postavljati objekte i druge zapreke.

Uređaji za otkrivanje i javljanje požara i uređaji za gašenje požara

Član 42.

Pri projektovanju i izgradnji visokih stambenih objekata i objekata javne namene (hoteli, robne kuće, bioskopi, pozorišta, biblioteke, dečje ustanove, škole i visokoškolske ustanove, zdravstvene ustanove, sportske dvorane, koncertne dvorane, stadioni i sl.),

kao i u objektima u kojima se čuvaju umetnička dela, obavezna je ugradnja uređaja koji omogućavaju blagovremeno otkrivanje i javljanje požara.

U objektima u kojima se odvijaju tehnološki procesi u kojima se proizvode, prerađuju, koriste i skladište zapaljive, eksplozivne i druge opasne materije, u visokim objektima (osim stambenih zgrada), u zgradama arhiva i dokumentacije od posebne vrednosti, u objektima u kojima se obavlja trgovina površine preko 3500 m², u objektima koji služe za izložbe površine preko 1000 m², muzejima, bioskopima, pozorištima, aerodromskim zgradama površine preko 1000 m², pored uređaja iz stava 1. ovog člana, obavezna je i ugradnja uređaja koji omogućavaju blagovremeno gašenje požara (stabilni sistemi za gašenje požara).

Održavanje uređaja

Član 43.

Uređaji za otkrivanje i javljanje požara i uređaji za gašenje požara moraju se održavati u ispravnom stanju, u skladu sa tehničkim propisima i uputstvima proizvođača, tako da se obezbedi njihovo stalno i nesmetano funkcionisanje.

Stabilne instalacije

Član 44.

Za izvedene stabilne instalacije namenjene gašenju ili dojavu požara, detekciji zapaljivih gasova i para, kao i za druge zaštitne uređaje, opremu i instalacije koje služe za sprečavanje izbijanja, širenja i gašenje požara, izvođač radova je dužan da pribavi sertifikat od ovlašćenog pravnog lica o ispravnosti tih uređaja, opreme i instalacija i da zapisnik o obavljenom ispitivanju ispravnog funkcionisanja tih uređaja, opreme i instalacija stavi na uvid komisiji nadležnoj za tehnički prijem objekata.

Ispravnost instalacija iz stava 1. ovog člana mora se proveravati najmanje dva puta godišnje od strane ovlašćenog pravnog lica, u skladu s tehničkim propisima i uputstvima proizvođača.

O obavljenim proverama vodi se evidencija u koju se unose podaci o izvršenoj proveru i stručni nalaz.

Zaposleni u ovlašćenom pravnom licu koji obavljaju ispitivanja moraju imati položen stručni ispit.

Ministar propisuje posebne tehničke i druge uslove koje mora ispunjavati ovlašćeno pravno lice iz stava 1. ovog člana, kao i program i način polaganja ispita iz stava 4. ovog člana.

Ministarstvo daje ovlašćenje pravnom licu za obavljanje poslova iz st. 1. i 2. ovog člana i vodi evidenciju o izdatim ovlašćenjima za obavljanje poslova ispitivanja uređaja instalacija i opreme iz stava 1. ovog člana.

Preventivne mere u prirodi

Član 45.

Pri obavljanju poslova u prirodi koji mogu izazvati požar, a naročito prilikom upotrebe otvorenog plamena, moraju se sprovesti mere zaštite od požara.

Zabrana loženja vatre u šumi

Član 46.

Zabranjeno je loženje otvorene vatre u šumi i na udaljenosti od 200 m od ruba šume, izuzev na određenim i za to vidno obeleženim mestima, u skladu sa propisanim merama zaštite od požara.

Zaštićena područja

Član 47.

Upravljač zaštićenog područja ustanovljenog na osnovu propisa koji uređuje zaštitu prirode dužan je da planom upravljanja tim područjem utvrdi preventivne mere zaštite od požara, shodno veličini zaštićenog područja, vrsti i nameni zemljišta ili objekata kojima upravlja.

Ako je zaštićeno područje iz stava 1. ovog člana u prvoj ili drugoj kategoriji ugroženosti od požara, upravljač zaštićenog područja će preventivne mere zaštite od požara utvrditi kroz Plan zaštite od požara iz člana 27. ovog zakona.

Na plan upravljanja iz stava 1. ovog člana pribavlja se saglasnost Ministarstva.

Smeštanje zapaljivog materijala

Član 48.

Zapaljivi materijal ne sme se smeštati na prostoru koji nije udaljen najmanje 6 m od objekta ili dela objekta, ako tehničkim propisima nije drugačije određeno.

Žetveni radovi

Član 49.

Privredno društvo, zemljoradnička zadruga, ustanova ili drugo pravno lice, preduzetnik i poljoprivrednik koji vrši žetvene radove dužan je da preduzme posebne mere zaštite strnih useva od požara.

Pod posebnim merama zaštite strnih useva od požara podrazumevaju se:

- 1) organizovanje stalnog dežurstva;
- 2) organizovanje osmatračke službe;
- 3) organizovanje službe veze i obaveštavanja;
- 4) opremanje mehanizacije odgovarajućom protivpožarnom opremom;
- 5) kontrola protivpožarne opreme;
- 6) kontrola ispravnosti mehanizacije;
- 7) kontrola uskladištavanja useva.

Ministar nadležan za poljoprivredu, uz saglasnost ministra, donosi propis kojim bliže uređuje mere zaštite od požara u poljoprivredi.

Spaljivanje na otvorenom prostoru

Član 50.

Zabranjeno je spaljivanje ostataka strnih useva, spaljivanje smeća na otvorenom prostoru i spaljivanje biljnih ostataka.

Lice koje je radnjama iz stava 1. ovog člana izazvalo požar dužno je da vatrogasno-spasilačkoj jedinici nadoknadi troškove intervencije, u skladu s posebnim propisom.

Protivpožarna straža

Član 51.

Protivpožarnu stražu dužno je da organizuje:

- 1) lice koje pretače zapaljive tečnosti ili zapaljive gasove u količini iznad 5 m³;
- 2) lice koje izvodi radove zavarivanja, rezanja i lemljenja, koristi otvoreni plamen ili alat koji prilikom korišćenja varniči u prostoriji koja nije posebno prilagođena za obavljanje tog posla ili na udaljenosti od 200 m od ruba šume;
- 3) organizator javnog skupa ili priredbe na kojoj postoji opasnost od izbijanja požara.

Pod protivpožarnom stražom iz stava 1. ovog člana podrazumeva se prisustvo lica stručno osposobljenih za sprovođenje mera zaštite od požara sa odgovarajućom protivpožarnom opremom.

Uslovi za obavljanje poslova zaštite od požara

Član 52.

Pored opštih uslova za zasnivanje radnog odnosa, posebne psihofizičke i zdravstvene sposobnosti, za obavljanje poslova zaštite od požara potrebni su sledeći uslovi:

- 1) za subjekte u prvoj kategoriji iz člana 24. stav 1. rukovodilac na poslovima preventive mora imati visoku školsku spremu tehničke struke, a rukovodilac vatrogasne jedinice mora imati najmanje višu školsku spremu;
- 2) za subjekte u drugoj kategoriji iz člana 24. stav 2. rukovodilac službe zaštite od požara i lice koje radi na organizovanju i sprovođenju preventivnih mera zaštite od požara mora imati najmanje višu školsku spremu;
- 3) zaposleni u vatrogasnim jedinicama, u službi zaštite od požara i na poslovima zaštite od požara moraju imati najmanje srednju stručnu spremu.

Lica iz stava 1. tačka 3) ovog člana koja prvi put zasnivaju radni odnos ili se prvi put raspoređuju na poslove zaštite od požara ne mogu biti starija od 30 godina.

Osnovna obuka zaposlenih

Član 53.

Osnovna obuka iz oblasti zaštite od požara organizuje se za sve zaposlene, najkasnije u roku od jedne godine od dana stupanja na rad.

Osnovnu obuku i praktičnu proveru znanja zaposlenih obavljaju pravna lica iz člana 56. stav 1. ovog zakona i lica koja rade na poslovima zaštite od požara.

Program osnovne obuke donosi poslodavac odnosno rukovodilac državnog organa, organa autonomne pokrajine ili organa jedinice lokalne samouprave, po pribavljenoj saglasnosti Ministarstva.

Izuzetno od stava 3. ovog člana Ministarstvo odbrane ne pribavlja saglasnost.

Provera znanja zaposlenih vrši se jednom u tri godine.

Obavezno prisustvovanje obuci

Član 54.

Zaposleni su dužni da prisustvuju obuci i proveru znanja iz oblasti zaštite od požara i da se u radu pridržavaju propisanih uputstava, upozorenja, zabrana, mera zaštite od požara, kao i da u slučaju požara pristupe gašenju požara.

Posebna obuka iz oblasti zaštite od požara

Član 55.

Lica koja rade na poslovima zaštite od požara dužna su da pohađaju posebnu obuku iz oblasti zaštite od požara (u daljem tekstu: posebna obuka) i polože stručni ispit najkasnije u roku od godinu dana od dana zasnivanja radnog odnosa, odnosno raspoređivanja na poslove zaštite od požara.

Lica koja su se kao pripadnici Vojske Srbije stručno osposobljavala na kursivima zaštite od požara, po programu koji je usklađen sa Ministarstvom, stiču pravo na polaganje stručnog ispita iz stava 1. ovog člana.

Stručni ispit se polaže pred komisijom Ministarstva.

Vrstu i program obuke, obim i uslove posebne obuke, način polaganja, visinu troškova stručnog ispita, kao i visinu naknade članovima komisije iz stava 3. ovog člana propisuje ministar.

Pravna lica koja izvode posebnu obuku

Član 56.

Posebnu obuku izvode pravna lica koja ispunjavaju određene uslove i imaju odobrenje Ministarstva.

Uslove iz stava 1. ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Posebna obuka iz oblasti zaštite od požara u Ministarstvu odbrane i Vojsci Srbije

Član 57.

Lica koja rade na poslovima zaštite od požara u Ministarstvu odbrane i Vojsci Srbije dužna su da pohađaju posebnu obuku iz oblasti zaštite od požara i polože poseban stručni ispit, na način koji propisuje ministar odbrane.

IV. ORGANIZACIJA VATROGASNE SLUŽBE

Vatrogasne jedinice

Član 58.

Radi sprovođenja zaštite od požara, spasavanja ljudi i imovine, sprečavanja i suzbijanja drugih tehničko-tehnoloških nesreća i elementarnih nepogoda, osnivaju se vatrogasne jedinice.

Profesionalne i dobrovoljne vatrogasne jedinice

Član 59.

Vatrogasne jedinice mogu biti profesionalne i dobrovoljne.

Profesionalne vatrogasne jedinice jesu vatrogasno-spasilačke jedinice Ministarstva (u daljem tekstu: vatrogasno-spasilačke jedinice), vatrogasne jedinice Ministarstva odbrane i Vojske Srbije, vatrogasne jedinice lokalne samouprave i vatrogasne jedinice pravnih lica svrstanih u prvu kategoriju ugroženosti od požara.

Jedinice lokalne samouprave, pravna lica i udruženja mogu osnivati dobrovoljne vatrogasne jedinice.

Profesionalne vatrogasne jedinice lokalne samouprave

Član 60.

Jedinice lokalne samouprave osnivaju profesionalne vatrogasne jedinice kada se obezbede odgovarajući objekti za smeštaj ljudstva, oprema i tehnika, kao i lično-zaštitna oprema, vatrogasne sprave i oprema i vatrogasna tehnika po važećim standardima i normama.

Minimalni broj vatrogasaca, kao i tehničku opremljenost i obučenost profesionalnih vatrogasnih jedinica lokalne samouprave propisuje ministar.

Prava, obaveze i odgovornosti pripadnika vatrogasnih jedinica

Član 61.

Na prava, obaveze i odgovornosti pripadnika vatrogasno-spasilačkih jedinica primenjuju se propisi o policiji.

Na prava, obaveze i odgovornosti pripadnika vatrogasnih jedinica Ministarstva odbrane i Vojske Srbije primenjuju se propisi o odbrani i Vojsci Srbije.

Na prava, obaveze i odgovornosti pripadnika vatrogasnih jedinica lokalne samouprave primenjuju se propisi o radnim odnosima u lokalnoj samoupravi.

Stručni ispit

Član 62.

Po prijemu u radni odnos u vatrogasno-spasilačku jedinicu zaposleni je dužan da pohađa obuku i položi stručni ispit iz oblasti zaštite od požara prema planu i programu koji propisuje ministar.

Zaposlenom koji ne položi ispit u propisanom roku prestaje radni odnos.

Ministar propisuje program i sadržinu obuke i polaganje stručnog ispita iz stava 1. ovog člana.

Stručno usavršavanje

Član 63.

Pripadnici vatrogasno-spasilačke jedinice dužni su da se stručno usavršavaju prema programu koji donosi ministar.

Uniforma i interventna oprema

Član 64.

Pripadnici vatrogasno-spasilačke jedinice nose propisanu uniformu za izvršavanje poslova i zadataka, a prilikom gašenja požara i ostalih intervencija propisanu interventnu opremu, u skladu sa propisima o policiji.

Vatrogasni savezi

Član 65.

Dobrovoljne vatrogasne jedinice mogu se udruživati i osnivati vatrogasne saveze.

Vatrogasni savezi organizuju i sprovode akcije za razvijanje svesti o značaju zaštite od požara i staraju se o stručnom osposobljavanju i tehničkom opremanju dobrovoljnih vatrogasnih jedinica.

Bliže uslove i način organizovanja dobrovoljnih vatrogasnih jedinica, vatrogasnih društava i saveza propisuje ministar.

Saradnja pri gašenju požara

Član 66.

Vatrogasne jedinice su dužne da međusobno sarađuju i jedna drugoj pružaju pomoć pri gašenju požara i u vanrednim situacijama, u skladu s posebnim zakonom.

Radi gašenja požara i spasavanja ljudi i imovine ugroženih požarom vatrogasne jedinice mogu pružati pomoć vatrogasnim jedinicama susednih država, odnosno od njih tražiti pomoć, u skladu sa odlukom Vlade i zaključenim ugovorima o međunarodnoj saradnji.

Rukovođenje

Član 67.

Ako u gašenju požara učestvuje vatrogasno-spasilačka jedinica, gašenjem požara rukovodi rukovodilac te jedinice.

Do dolaska vatrogasno-spasilačke jedinice gašenjem rukovodi rukovodilac vatrogasne jedinice koja je prva započela gašenje.

Prava rukovodioca akcije

Član 68.

U toku gašenja požara i zaštite ljudi i imovine ugroženih požarom i ostalih intervencija rukovodilac akcije gašenja požara, odnosno rukovodilac intervencije, ima pravo da:

- 1) nepozvanim licima zabrani pristup na mesto gašenja požara ili drugog vanrednog događaja, kao i da obustavi saobraćaj pored tog mesta;
- 2) naredi evakuaciju lica i imovine iz ugroženih teritorija, prostorija i objekata;
- 3) naredi prekid dovođenja električne struje, gasa i tečnih goriva;
- 4) naredi upotrebu vode i drugih sredstava za gašenje požara koje koriste pravna i fizička lica ako se na drugi način ne može obezbediti potrebna količina vode odnosno drugih sredstava za gašenje požara;
- 5) naredi korišćenje vozila pravnih i fizičkih lica za prevoz povređenih u požaru, evakuaciju lica i imovine i dopremanje sredstava za gašenje požara;

- 6) naredi uklanjanje vozila i drugih predmeta koji se nalaze na protivpožarnom putu ili pored hidranta i koji onemogućavaju ili otežavaju pristup mestu gašenja požara ili korišćenje hidrantske mreže;
- 7) naredi drugim pravnim i fizičkim licima da stave na raspolaganje alat, prevozna, tehnička i druga sredstva potrebna za gašenje požara i spasavanje ljudi i imovine ugroženih požarom;
- 8) naredi delimično ili potpuno rušenje objekata ili delova objekata koji nisu zahvaćeni požarom, u slučaju da se na drugi način ne može obezbediti gašenje požara ili spasavanje života ljudi;
- 9) preduzme mere za obezbeđenje evakuisane imovine;
- 10) preduzme mere i radnje da bi se obezbedili tragovi i predmeti značajni za utvrđivanje uzroka požara;
- 11) naredi nasilno otvaranje zaključanog objekta ili prostorije radi gašenja požara i spasavanja ljudi i imovine;
- 12) naredi radno sposobnim licima, koja stanuju u neposrednoj blizini mesta požara, kao i licima koja se zateknu na mestu požara, da pruže pomoć u gašenju požara i spasavanju ljudi i imovine;
- 13) zatraži pomoć drugih vatrogasnih jedinica i svih ostalih službi koje se mogu angažovati u akciji gašenja požara i spasavanja lica i imovine.

Evidencije

Član 69.

Vatrogasne jedinice dostavljaju izveštaj o svim izvršenim intervencijama nadležnoj vatrogasno-spasilačkoj jedinici, koja vodi jedinstvenu evidenciju izvršenih intervencija.

Ministarstvo vodi evidenciju svih vanrednih događaja i požara za teritoriju Republike Srbije i na zahtev zainteresovanog lica izdaje uverenje o nastalom požaru.

Ministar propisuje sadržaj i način vođenja evidencija iz st. 1. i 2. ovog člana.

Operativne karte

Član 70.

Vatrogasno-spasilačke jedinice izrađuju operativne karte gašenja požara subjekata svrstanih u prvu i drugu kategoriju ugroženosti od požara.

Primerak operativne karte dostavlja se vatrogasnoj jedinici odnosno odgovarajućoj službi zaštite od požara u subjektu.

Subjekti iz stava 1. ovog člana dužni su da pruže sve potrebne podatke i stručnu pomoć za izradu operativne karte.

Obaveze građana

Član 71.

Građanin koji primeti neposrednu opasnost od izbijanja požara ili primeti požar dužan je da ukloni opasnost, odnosno da ugasi požar ako to može učiniti bez opasnosti za sebe ili drugog. Ako građanin ne može sam da ugasi požar, dužan je da o tome bez odlaganja obavesti najbližu vatrogasnu jedinicu, odnosno policijsku stanicu.

Zabranjena je lažna prijava požara i drugih tehničko-tehnoloških nesreća.

Troškove intervencije vatrogasno-spasilačke jedinice po lažnoj prijavi požara snosi lice koje je lažno prijavilo požar.

Prava građana koji su učestvovali u gašenju požara

Član 72.

Lice koje prilikom pružanja pomoći gašenja požara ili u vršenju obuke gašenja požara bude povređeno ili oboli, pa zbog toga odsustvuje s rada, odnosno postane nesposobno za rad, ima prava iz zdravstvenog, penzijskog i invalidskog osiguranja pod uslovima utvrđenim za policijskog službenika.

Ako u pružanju pomoći iz stava 1. ovog člana lice izgubi život, njegova porodica ima prava iz penzijskog osiguranja kao i porodica policijskog službenika koji je izgubio život u vršenju ili povodom vršenja poslova.

Lice koje stavi na raspolaganje sredstva i opremu za gašenje požara po naređenju rukovodioca akcije gašenja požara, odnosno rukovodioca intervencije u skladu s članom 68. ovog zakona, ima pravo na naknadu materijalne štete, u skladu sa zakonom.

V. NADZOR NAD SPROVOĐENJEM ZAŠTITE OD POŽARA

Nadzor

Član 73.

Nadzor nad izvršavanjem odredaba ovog zakona i propisa donesenih na osnovu njega vrši Ministarstvo preko inspektora.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, nadzor nad sprovođenjem zaštite od požara u objektima posebne namene koje koristi Ministarstvo odbrane i Vojska Srbije i pravnim licima koja se bave proizvodnjom za vojne potrebe (namenska industrija) vrši Ministarstvo odbrane.

Za subjekte u prvoj i drugoj kategoriji ugroženosti od požara vrši se periodični pregled, u skladu s aktom koji donosi ministar.

Inspektori

Član 74.

Poslove inspektora obavlja lice koje ima visoku odnosno višu stručnu spremu tehničkog ili drugog odgovarajućeg smera i položen poseban stručni ispit Ministarstva i ispunjava druge uslove propisane zakonom.

Ministar propisuje program i način polaganja posebnog stručnog ispita za inspektore iz stava 1. ovog člana.

Vršenje uviđaja

Član 75.

Inspektori učestvuju u vršenju uviđaja prilikom izbijanja požara i preduzimaju mere za utvrđivanje uzroka požara i otklanjanje štetnih posledica.

Prava i dužnosti inspektora

Član 76.

U vršenju poslova inspekcijuskog nadzora inspektor ima pravo i dužnost da:

- 1) uđe u privatni posed na zahtev stanara ili u slučaju otklanjanja ozbiljne neposredne opasnosti po život i zdravlje ljudi i imovinu većeg obima;
- 2) obavesti nadležni organ odnosno nadležnog inspektora da se gradnja objekata ne sprovodi u skladu s merama zaštite od požara predviđenim u glavnom projektu.

Vlasnici odnosno korisnici objekata i drugih nepokretnosti dužni su da omogućće obavljanje inspekcijuskih poslova i da inspektorima daju na uvid propisanu dokumentaciju, potrebne podatke i obaveštenja.

Nalaganje mera

Član 77.

Inspektor može rešenjem naložiti preduzimanje sledećih mera:

- 1) zabranu upotrebe oruđa i sredstava od kojih preti neposredna opasnost od izbijanja požara, dok se opasnost ne otkloni;
- 2) zabranu vršenja određenog posla u objektu, delu objekta ili prostoru ako očigledno preti opasnost od izbijanja i širenja požara i ako se drugim protivpožarnim merama (adaptacija objekta, dela objekta ili prostora postavljanjem protivpožarnih zapreka i sl.) ova neposredna opasnost ne može otkloniti;
- 3) adaptaciju ili pregrađivanje na objektu da bi se sprečilo izbijanje i širenje požara i ugrožavanje ljudi i imovine;
- 4) zabranu pušenja, upotrebu otvorene vatre ili uređaja na određenim mestima na kojima preti opasnost od izbijanja požara;
- 5) nabavku neophodne vatrogasne opreme i sredstava za gašenje požara, kao i njihovo održavanje u ispravnom stanju;
- 6) druge mere koje imaju za cilj da spreče neposredno izbijanje i širenje požara.

Žalba protiv rešenja iz stava 1. tač. 1), 4) i 6) ne odlaže izvršenje.

Ovlašćenja inspektora

Član 78.

U vršenju inspeksijskog nadzora inspektor je ovlašćen da naloži da se:

- 1) dovedu u ispravno stanje postrojenja, instalacije i uređaji;
- 2) obavi rekonstrukcija objekta ili pojedinih prostorija u njemu radi sprovođenja mera zaštite od požara;
- 3) ukloni otpad iz zatvorenog i otvorenog prostora koji je nastao u procesu rada ili je odložen na zabranjenim mestima;
- 4) uklone predmeti iz prostorija ili prostora koji predstavljaju opasnost od nastajanja i širenja požara ili onemogućavaju brz i siguran izlazak iz ugroženog objekta ili prostora;
- 5) održavaju svi šumski putevi i proseci u stanju koje omogućava svakodnevni pristup vatrogasnim vozilima;

- 6) izvedu stabilni, polustabilni, mobilni, odnosno drugi odgovarajući uređaji i instalacije za dojavu i gašenje požara, kao i drugi zaštitni uređaji i instalacije;
- 7) izvedu potrebni izlazi iz objekta ili njegovog dela da bi se omogućio brz izlazak lica u slučaju požara;
- 8) onemogući pristup vozilima koja pri radu mogu izbacivati iskre na mestima gde bi to predstavljalo opasnost od izbijanja požara;
- 9) dovedu u ispravno stanje vatrogasna oprema i sredstva za gašenje požara ili ta oprema i sredstva postave na određeno mesto;
- 10) uklone odnosno izmene oni elementi na postrojenjima, instalacijama i uređajima koji pri upotrebi mogu izazvati požar;
- 11) uklone zapaljive materije kojima su obrađene vodoravne i vertikalne površine evakuacionih puteva;
- 12) proveri znanje i obučenosť pripadnika vatrogasnih jedinica.

Rešenja o zabrani

Član 79.

Inspektor će zbog neposredne opasnosti od požara rešenjem zabraniti:

- 1) držanje sirovina, gotovih proizvoda ili drugih predmeta u zatvorenim ili otvorenim skladišnim prostorima od kojih preći opasnost od izbijanja i širenja požara;
- 2) upotrebu otvorene vatre u zatvorenim i otvorenim prostorima (pušenje, zavarivanje, upotrebu svetiljki sa otvorenim plamenom, otvorena ložišta, elektroinstalacije koje nisu u posebnoj izvedbi i sl.);
- 3) upotrebu objekata ili njihovih delova, delova postrojenja, instalacija ili drugih uređaja ako se njihovim preuređenjem ne može otkloniti nedostatak koji može izazvati požar;
- 4) upotrebu uređaja, instalacija i sredstava dok se ne preduzmu mere da se opasnost ukloni;
- 5) obavljanje određenog posla u objektu ili njegovom delu, prostoriji odnosno prostoru (lakiranje, pretakanje zapaljivih tečnosti i gasova i sl.).

Žalba protiv rešenja iz stava 1. ovog člana ne odlaže izvršenje.

Nadzor nad građenjem objekata

Član 80.

Nadzor nad građenjem objekta obuhvata:

- 1) kontrolu da li se građenje vrši prema Glavnom projektu zaštite od požara;
- 2) kontrolu i proveru kvaliteta izvođenja svih vrsta radova i primenu propisa, standarda na koje se tehnički propisi pozivaju i tehničkih normativa iz oblasti zaštite od požara; proveru da li postoje dokazi o kvalitetu materijala, opreme i instalacija koji se ugrađuju, prema Glavnom projektu zaštite od požara; davanje uputstva izvođaču radova; saradnju sa projektantom radi obezbeđenja tehnoloških i organizacionih rešenja za izvođenje radova i rešavanje drugih pitanja koja se pojave u toku izvođenja radova.

VI. KAZNENE ODREDBE

Privredni prestupi

Član 81.

Novčanom kaznom od 500.000. do 3.000.000 dinara kazniće se za privredni prestup pravno lice ako:

- 1) obavlja poslove iz člana 24. ovog zakona a ne ispunjava propisane uslove i nema ovlašćenje Ministarstva za obavljanje ovih poslova (član 25. stav 1);
- 2) izrađuje Glavni projekat zaštite od požara a ne ispunjava propisane uslove (član 32. stav 1);
- 3) obavlja poslove iz člana 38. stav 1. ovog zakona a ne ispunjava propisane uslove;
- 4) o obavljenim proverama o ispravnosti stabilnih instalacija ne vodi evidenciju sa podacima o izvršenoj proveru i stručnom nalazu (član 44. st. 2. i 3);
- 5) izvodi posebnu obuku a ne ispunjava određene uslove i nema odobrenje Ministarstva (član 56. stav 1).

Za privredne presteupe iz stava 1. ovog člana kazniće se novčanom kaznom od 50.000 do 200.000 dinara i odgovorno lice u pravnom licu.

Za radnje iz stava 1. ovog člana pored novčane kazne može se izreći i zaštitna mera zabrane pravnom licu da se bavi određenom privrednom delatnošću, odnosno zaštitna mera zabrane odgovornom licu u pravnom licu da vrši određene dužnosti u trajanju od šest meseci do pet godina.

Prekršaji pravnog lica

Član 82.

Novčanom kaznom od 300.000 dinara do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

- 1) ne donese sanacioni plan (član 16. stav 1);
- 2) ne obezbedi tehnički opremljenu i obučenu vatrogasnu jedinicu sa potrebnim brojem vatrogasaca; ne obezbedi sprovođenje preventivnih mera zaštite od požara i stalno dežurstvo sa potrebnim brojem lica stručno osposobljenih za sprovođenje zaštite od požara; ne organizuje sprovođenje preventivnih mera zaštite od požara s potrebnim brojem lica stručno osposobljenih za sprovođenje zaštite od požara (član 24. st. 1, 2. i 3);
- 3) ne donese Plan zaštite od požara (član 27. st. 1, 2. i 3);
- 4) ne donese Pravila zaštite od požara (član 28. stav 1);
- 5) ne istakne Plan evakuacije i uputstva za postupanje u slučaju požara na vidljivo mesto (član 28. stav 2);
- 6) ne pribavi saglasnost Ministarstva u skladu sa članom 33. stav 1, članom 34. stav 1. i članom 35. ovog zakona;
- 7) obavlja tehnološke procese na mestima i način suprotno članu 37. st. 1. i 2. ovog zakona;
- 8) u objektima visokogradnje ne obezbedi uslove za sigurnu evakuaciju ljudi (član 40. stav 1);
- 9) ne ugradi materijale požarnih karakteristika u skladu sa standardima, ne pribavi izveštaj od ovlašćenog pravnog lica o požarnim karakteristikama i ne da ga na uvid nadležnom organu (član 40. stav 2);
- 10) ugrađene instalacije u objektima ne održava u ispravnom stanju i periodično ne kontroliše u skladu sa tehničkim propisima i standardima na koje se ti propisi pozivaju (član 40. stav 3);
- 11) gradi ili postavlja objekte i druge zapreke na putevima, prolazima, platoima i sličnim prilazima objektima koji su predviđeni za prolaz vatrogasnih vozila ili evakuaciju ljudi i imovine ugroženih požarom (član 41);
- 12) ne ugradi uređaje koji omogućavaju blagovremeno otkrivanje i javljanje požara (član 42. stav 1);
- 13) ne ugradi uređaje koji omogućavaju blagovremeno otkrivanje i javljanje požara i uređaje koji omogućavaju blagovremeno gašenje požara (član 42. stav 2);
- 14) uređaje iz člana 42. ovog zakona ne održava u ispravnom stanju i ne obezbedi njihovo stalno i nesmetano funkcionisanje (član 43);

- 15) ne pribavi sertifikat od ovlašćenog pravnog lica o ispravnosti uređaja, opreme i instalacija i zapisnik o obavljenom ispitivanju ispravnog funkcionisanja tih uređaja, opreme i instalacija ne stavi na uvid komisiji nadležnoj za tehnički prijem objekata (član 44. stav 1);
- 16) ne proverava ispravnost instalacija u skladu sa članom 44. stav 2. ovog zakona;
- 17) ne utvrdi preventivne mere zaštite od požara u planu upravljanja zaštićenog područja i ne pribavi saglasnost Ministarstva (član 47);
- 18) smešta zapaljivi materijal na prostoru suprotno članu 48. ovog zakona;
- 19) za vreme žetvenih radova ne preduzima posebne mere zaštite strnih useva od požara (član 49. st. 1. i 2);
- 20) spaljuje ostatke strnih useva, biljnih ostataka i smeća na otvorenom prostoru (član 50. stav 1);
- 21) ne organizuje protivpožarnu stražu (član 51);
- 22) ne organizuje osnovnu obuku zaposlenih iz oblasti zaštite od požara u propisanom roku i ne vrši praktičnu proveru znanja zaposlenih u propisanom roku (član 53. st. 1. i 5);
- 23) lica koja rade na poslovima zaštite od požara ne pohađaju posebnu obuku iz oblasti zaštite od požara i ne polože stručni ispit najkasnije u roku od godinu dana od dana zasnivanja radnog odnosa, odnosno raspoređivanja na poslove zaštite od požara (član 55. stav 1).

Za prekršaje iz stava 1. ovog člana kazniće se novčanom kaznom od 10.000 do 50.000 dinara i odgovorno lice u pravnom licu.

Za prekršaje iz stava 1. ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 150.000 do 500.000 dinara.

Za prekršaje iz stava 1. ovog člana pravnom licu i preduzetniku može se izreći zaštitna mera zabrane vršenja određenih delatnosti u trajanju od šest meseci do tri godine.

Prekršaji odgovornog lica u državnom organu, organu autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave

Član 83.

Novčanom kaznom od 10.000 do 50.000 dinara kazniće se odgovorno lice u nadležnom organu ako:

- 1) ne donese sanacioni plan (član 16. st. 2. i 3);

- 2) ne donese Plan zaštite od požara (čl. 20. i 22);
- 3) ne obavesti Ministarstvo o donošenju prostornog i urbanističkog plana u roku od 60 dana od dana određenog za razmatranje (član 29. stav 2);
- 4) ne pribavi saglasnost Ministarstva iz člana 36. stav 1. ovog zakona;
- 5) ne organizuje osnovnu obuku zaposlenih iz oblasti zaštite od požara u propisanom roku i ne vrši praktičnu proveru znanja zaposlenih u propisanom roku (član 53. st. 1. i 5).

Prekršaji fizičkog lica

Član 84.

Novčanom kaznom od 10.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj fizičko lice ako:

- 1) gradi ili postavlja objekte i druge zapreke na putevima, prolazima, platoima i sličnim prilazima objektima koji su predviđeni za prolaz vatrogasnih vozila ili evakuaciju ljudi i imovine ugroženih požarom (član 41);
- 2) loži otvorenu vatru u šumi i na udaljenosti od 200 m od ruba šume suprotno članu 46. ovog zakona;
- 3) smešta zapaljivi materijal na prostoru suprotno članu 48. Zakona;
- 4) za vreme žetve ne preduzima posebne mere zaštite strnih useva od požara (član 49. st. 1. i 2);
- 5) spaljuje ostatke strnih useva, smeće i biljne ostatke na otvorenom prostoru (član 50. stav 1);
- 6) ne organizuje protivpožarnu stražu (član 51);
- 7) primeti neposrednu opasnost od izbijanja požara ili požar a ne ukloni opasnost, odnosno ne ugasi požar ili o požaru bez odlaganja ne obavesti nadležnu vatrogasnu jedinicu ili policijsku stanicu (član 71. stav 1);
- 8) lažno prijavi požar ili drugu tehničko-tehnološku nesreću (član 71. stav 2).

VII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Sporazum Ministarstva i jedinice lokalne samouprave

Član 85.

Na teritoriji lokalne samouprave na kojoj nije osnovana vatrogasna jedinica poslove te jedinice do njenog osnivanja obavlja vatrogasno-spasilačka jedinica Ministarstva.

Ministarstvo i lokalne samouprave mogu zaključiti sporazum kojim se uređuju pitanja prenošenja odnosno preuzimanja opreme i sredstava kojima raspolaže Ministarstvo a koja su neophodna za početak rada profesionalnih vatrogasnih jedinica.

Usklađivanje poslovanja i opštih akata

Član 86.

Privredna društva i druga pravna lica koja obavljaju poslove za koje su ovim zakonom propisani posebni uslovi dužna su da svoje poslovanje usklade sa odredbama ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Državni organi, organi autonomne pokrajine, organi jedinice lokalne samouprave, privredna društva i druga pravna lica dužni su da usklade svoje opšte akte koji se odnose na zaštitu od požara sa odredbama ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Lica koja su položila stručni ispit

Član 87.

Lica koja su do dana stupanja na snagu ovog zakona položila stručni ispit kojim je izvršena provera stručne osposobljenosti za rad na poslovima određenim ovim zakonom po propisima koji su bili na snazi u vreme njihovog polaganja, kao i lica kojima je tim propisima priznato pravo vršenja određenih poslova, ispunjavaju uslove za vršenje tih poslova i prema odredbama ovog zakona ako ispunjavaju i ostale propisane uslove.

Nastavak postupaka

Član 88.

Postupci koji su započeti do dana stupanja na snagu ovog zakona nastaviće se po propisima koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Prestanak važenja

Član 89.

Danom početka primene ovog zakona prestaje da važi Zakon o zaštiti od požara ("Službeni glasnik SRS", broj 37/88 i "Službeni glasnik RS", br. 53/93, 67/93, 48/94 i 101/05), osim odredaba čl. 74-79, koji prestaju da važe u skladu sa posebnim zakonom.

Podzakonski propisi predviđeni ovim zakonom doneće se u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do početka primene podzakonskih propisa iz stava 2. ovog člana primenjuju se odredbe važećih podzakonskih propisa koje nisu u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

Stupanje na snagu

Član 90.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku RS", a primenjuje se po isteku devet meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.